

Henrik Snellman

J.V. Snellmanin pojanpoika taidemaalari Eero Snellman Suomen siniristilipun suunnittelijana

Kuluva juhlavuosi tuo esille J.V. Snellmanin monipuolisen panoksen Suomen yhteiskunnallisena vaikuttajana mutta J.V. Snellmanin "henki" elää eräässä mielessä myös Suomen lipussa. Näin varmaan voidaan oikeutetusti sanoa, sillä J.V. Snellmanin pojanpoika taidemaalari Eero Snellman oli mukana vaikuttamassa rakkaan siniristilippumme suunnitteluun.

Eero Snellman syntyi 8.6.1890 Helsingissä, eli poika ei nähnyt isoisäänsä elävänä. Sukuperintönä isoisältään J.V. Snellmanilta Eero luultavasti peri jonkinlaisen taipumusta taiteisiin, olihan isoisä kuvittanut itse matkakertomuksensa maailmalta, jonka lisäksi Eeron serkusta Annasta kehittyi myös tunnettu taiteilija. Taideteollisuus-koulussa Eero alkoi harjoittaa taideopintojaan jo vuonna 1907 mutta siirtyi saman tien pariaksi vuodeksi Helsingin yliopiston piirustussalin oppilaaksi (1908 -1910) ja edelleen Suomen Taideyhdistyksen piirustuskouluun (1909 - 1910). Seuraavien parin vuoden aikana kehitys taiteilijana lienee ollut nopeaa, sillä Akseli Gallen-Kallelan 50-vuotispäivillä vuonna 1915 maalatussa Antti Favénin kuuluisassa ryhmäkuvassa 25-vuotias taiteen valio Eero Snellman näyttäytyy pitkä sikari suussaan lounaspöydän takana ryhdikkäässä asennossa. Eero Snellman on tuon ajan ”kuka kukin on” kuvassa nähtävästi joukon nuorin ja vaikuttaa pikemminkin menevältä mieheltä kuin taiteilijalta.

Monitaiteellinen lahjakkuus

Kuvataiteellisten lahjojen lisäksi Eero Snellman lauloi ja soitti pianoa ja olipa vähällä ryhtyä konserttipianistiksi ennen päätöstään omistautua kuvataiteille. Myös arkkitehdin opinnot olivat kiinnostaneet mutta lopullisen valinnan kuvataiteiden eduksi voidaan katsoa tapahtuneen Eero Järnefeltin ja Pekka Halosen henkilökohtaisen kannustuksen vaikutuksesta. Perimätiedon mukaan Eero viihtyi hyvin vanhan polven seurassa eikä etsinyt nuorten seuraa.

Taiteilijana Eero Snellman oli monipuolinen etsijä, joka ei yksinomaan uppoutunut Pariisiin tehdessään sinne opintomatkoja vuosina 1910 – 1911, 1912 – 1913, 1920 ja 1937 – 1939. Tosin hän siellä ollessaan kehitti koloristis-dekoratiivisen pintakäsittelytyylin käyttämällä uutta pohjustustekniikkaa. Hän poikkesi myös Tanskan taideteollisuuskouluun oppimaan Möller-Jensenin freskotekniikkaa, samoin opintomatkalle Italiaan.

Eero Snellman piti näyttelyn Ritahuoneella vuonna 1913 yhdessä Alvar Cavénin ja Oskari Paatelan kera. Eero Snellman kutsuttiin vuonna 1912 Kansallisteatterin lavastajaksi, mutta kehitys viralliseksi muotokuvamaalariksi jäi hänen pääsuunnakseen taiteentekijänä.

Eero Snellman – maisema Oulusta.

Kulttuurilähettiläs

Ihmisenä Eero Snellmanissa oli kaksi ominaisuutta, jotka tekivät hänestä armoitetun kulttuurilähettilään karun, kaukaisen maan edustajana ja valopilkkuna. Hänessä oli ensinnäkin harvinainen ystäväystymisen lahja sekä joukko seurallisia ominaisuuksia loistavaan ulkokuoreen sisältyvinä. Paljossa on kiitetty hänen osallistusalttiuttaan suuren maailman vaikeissa kuvioissa. Näin hän pystyi toteuttamaan olemuksensa toiminnallista puolta aikaansaavana ja innostavana organisaattorina. Ja silti hänestä voitiin sanoa: ”Hän oli vanhan koulun hieno herra, maailmanmies, kosmopoliitti, kulttuuriaristokraatti”. Epäilemättä hän oli jonkinmoinen taidemaailman Hjalmar Procopé, Olle Gummerus ja Olavi Paavolainen yhdessä persoonassa. Ja ehkä hän oli vielä enemmän, koska hänestä sanottiin myös, että hän oli saanut ”gallialaisen hionnan”, mikä näkyi hänen kulttuuripoliittisissa ajatuksissaan.

Monipuolinen kulttuurivaikuttaja

Eräs kuningasajatus oli Syyssalongin saaminen Helsinkiin, Pariisin tapaan. Vuonna 1913 hänestä tuli mainitun instituutin komissaari, vuonna 1914 hän istui sattumalta samassa pöydässä Müncheniläisessä oluttuvassa Adolf Hitler –nimisen taiteen diletantin kanssa, Meksikon matkallaan hän esiintyi maalaavana lehtimiehenä. Hän toimi Pariisin maailmannäyttelyn komissaarina vuonna 1937, samassa tehtävässä jossa Albert Edelfeldt oli toiminut vuoden 1900 Pariisin maailmannäyttelyssä.

Julkisella sektorilla Eero Snellman toimi myös mm. Kansallisteatterin ja Ritarihuoneen johtokunnissa, Suomen Rotary-liikkeen perustajana, Lallukan säätiön taiteilijakodin rakentajana ja tarmokkaana puheenjohtajana. Sotien jälkeen hän vei Lallukan taiteilijakotiajatuksen Pariisiin suomalaisena aloitteena Cité des Arts -taiteilijakodin perustamiseksi kansainvälisille taiteilijoille. Täten siis maalarit ja muusikot eri puolilta maailmaa saivat työtilaa ranskalaistuneen suomalaisen ajettua suunnitelmansa läpi muukaisille nihkeässä metropolissa.

”Gallialaista hiontaa” osoittaa myös Eero Snellmanin aloite Suomi-Ranska -ystävyyshdistyksen perustamisesta. Tästä käynnistyi sitten huomattava kulttuurivaihto. Yhdistyksen hallituksen jäsenenä Eero sai aikaan vastaavan amitié-yhdistyksen Pariisiin. Vuonna 1951 (07.11) tapahtuneen Eeron kuoleman jälkeen hänen puolisoaan, Greta Lisa Jäderholmia pyydettiin jatkamaan Cité des Arts’in kehittämistä Suomen osalta (Société Nationale des Beaux-Artsin jäsen ja näyttely Lontoossa).

Varhaiskaudellaan Pariisissa Eero Snellman kuului samaan suomalaiseen taiteilijasiirtokuntaan kuin Into Saxelin, Oskari Paatela, Leevi Madetoja, Eino Kaila ja V.A. Koskenniemi. Ennen kuolemaansa hän ehti tehdä ehdotuksen suomalaisen tiedotustoimiston perustamiseksi Pariisiin. Taiteilijan ehdoton vaatimus kuului jyhkeän snellmanilaisesti sanottuna: ”Suomen on saatava äänensä kuuluville tärkeimmissä kulttuurikeskuksissa”. Tämä sanoma on vuosien saatossa voimistunut.

Kolmen sodan luutnantti ja suomalainen ennen muuta

Jääkäreiden salaiset kokoukset pidettiin Eero Snellmanin vieraanvaraisessa kodissa. Vuoden 1918 sodassa hänet komennettiin aluksi sotilasasiamiehen apulaiseksi Tukholmaan, mutta veri veti rintamalle, jonne hän pääsi vapaaehtoisena, kunnes Mannerheim ystävänä ja ylipääällikkönä otti hänet päämajaansa piirtelemään karttoja ja asepuvun nappeja ja ennen kaikkea viimeistelemään Suomen siniristilipun lopullista muotoa, jota itse Gallen-Kallela oli alustavasti luonnostellut tupakka-askin kanteen. Lopullinen versio syntyi Gallen-Kallelan ollessa työmatkalla sitten Eero Snellmanin ja kollegansa Bruno Tuukkasen toimesta.

Talvisodassa luutnantti Eero Snellman toimi Helsingin Ilmasuojelukeskuksessa Etu-Töölössä komentoviraston alaisuudessa, kunnes hänet huhtikuussa 1940 vapautettiin asepalveluksesta 50-vuotiaana. Silti hän edelleen jatkosodassa oli isänmaan asialla joutuen informoimaan muuta maailmaa Suomen taistelun oikeutuksesta. Marsalkka Mannerheimin henkilökohtaisen pyynnön muotokuvansa maalauksesta Eero Snellman ehti toteuttaa vasta Mannerheimin jo kuoltua. Näin syntyi *Post Mortem Mannerheim* lukuisien muiden virallisten muotokuvien rinnalle.

Muotokuvien mestari

Eero Snellmanin työtahti muotokuvien luojana oli tehokas. Näköiskuvien taitajan mallit kattavat monia suomalaisen kulttuuri- ja yhteiskuntaelämän vaikuttajia, kuten Adolf Lindfors, Mimmi Lähteenoja, Heidi Blåfield, paroni G. Langenskiöld ja professori E.W. Bonsdorff. Vuonna 1929 ilmestyi valtioneuvos August Ramseyn kuva Suomen Hypoteekkiyhdistyksen Snellman-salin seinälle. Sponsoreita riitti. Taiteilija viihtyi myös naispuolisten mallien seurassa, muotokuvia mm. vapaaherratar Maggie Indrenius Zalevska (1932) ja Aulikki Rautavaara (1941).

Presidenteistä Eero Snellman ikuisti kankaalle Relanderin (1925 ja 1928), Ståhlbergin yhdessä rouva Ester Ståhlbergin kanssa (ripustettu presidentin linnaan samoin kuin rouva Paasikiven muotokuva vuodelta 1947). Presidentti Paasikiven muotokuva on ripustettu Keskuskauppakamarin tiloihin. Eero Snellmanin töitä oli näytteillä Lontoossa, jossa niitä ostettiin Victoria ja Albert - museoon. Vuonna 1938 Eero Snellmanin 40:stä työstä 30 myytiin Louvreen heti Maurice Championin salonkinäyttelyn päätyttyä.

Sukumme perintö elää vahvana polvesta toiseen, tätä todistaneekin, että Eero Snellmanin tytär taiteilija Christina Snellman on varsin arvostettu taiteilija hänkin.

Eero Snellmanin tekemä muotokuva isoisästään 1870-luvulla (Kuopion kulttuurihistoriallinen museo – J.V. Snellmanin kotimuseo).

[KUVA LÄHETETYISSÄ TIEDOSTOISSA]

Eero Snellmanin maalaama August Ramseyn muotokuva Suomen Hypoteekkiyhdistyksen Snellman-salin seinällä (Suomen Hypoteekkiyhdistys).

